

Kapitola 15

Hospodářský rozměr české zahraniční politiky

Štěpánka Zemanová a Miloslav Machoň

V roce 2016, stejně jako v několika předchozích letech, patřila oblast podpory vnějších ekonomických vztahů (VEV) ke stabilizovaným součástem české zahraniční politiky. Trend k urovnání neshod mezi klíčovými institucemi, který v této oblasti započala již Rusnokova vláda, se Sobotkovu kabinetu podařilo dále posílit. Patrná tak byla zvýšená snaha o aktivizaci stěžejních ministerstev i dalších zainteresovaných subjektů a též úsilí o koordinaci a odstranění duplicit v jejich činnosti, resp. o vytvoření co nejtransparentnějšího a uživatelsky jednoduchého systému služeb pro firmy zapojené do mezinárodního obchodu a dalších mezinárodních podnikatelských aktivit.

Na rozdíl od zlepšujícího se vnitřního institucionálního zázemí nebyly pro rozvoj VEV ČR zcela příznivé vnější podmínky. Vývoj světové ekonomiky se podobně jako v předešlých letech vyznačoval pomalým tempem růstu na úrovni cca 2,3 %. V něm se odráželo zejména zpomalení růstu hospodářství USA v první polovině roku, slabší výsledky eurozóny i dalších vyspělých ekonomik, ale též neočekávané výkyvy na některých rychle se rozvíjejících trzích Latinské Ameriky a Asie. Dále se projevovala stagnace světového obchodu, nízká míra investiční aktivity a rostoucí nejistota ohledně globálních i regionálních politických trendů.¹

I přes tyto vnější okolnosti se česká ekonomika nacházela v dobré kondici. Došlo sice k mírnému zpomalení tempa růstu, a to zejména v důsledku vyčerpání některých mimořádných stimulů – konkrétně např. opožděného dočerpávání prostředků z EU, které pozitivně ovlivňovalo vývoj v roce 2015. Proti zpomalování ale působila potřeba domácností podpořená nízkou nezaměstnaností a nízkou mírou inflace. Zároveň ho zmírňovala i vysoká exportní aktivita a snížení poptávky po dovozech.²

HOSPODÁŘSKÝ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY: VÝCHODISKA A POLITICKÝ KONTEXT

Jelikož v roce 2016 Sobotkova vláda vstoupila do druhé poloviny svého mandátu, vycházela podpora VEV ČR primárně z již existujících dokumentů (*Programového pro-*

hlášení vlády, Koncepce zahraniční politiky ČR, Priorit ČR v agendě vnitřního trhu 2015–2020) a nové impulzy sem byly vnášeny především prostřednictvím dílčích aktualizací. Na tom nezměnily nic ani podzimní volby do Senátu a krajských zastupitelstev. Zahraničněpolitická témata v nich tradičně nepatřila k ohniskům zájmu, i když v některých případech politické strany slibovaly obecně aktivní přístup při hledání investorů, otevírání možností účasti místních podnikatelů na výstavách a veletrzích, podpory při podnikatelských misích, lepší využití evropských dotací k podpoře podnikání a zemědělství v krajích apod.³

Dosavadní kurz i stávající priority Sobotkova kabinetu potvrdila hned v lednu 2016 nová verze *Akčního plánu na podporu hospodářského růstu a zaměstnanosti*. Vláda v ní deklarovala zájem na dalším zefektivňování stávajícího systému ekonomické diplomacie, včetně finančního a personálního posílení v ČR i v zahraniční síti, a avizovala opatření na podporu internacionalizace malých a středních podniků, cestovního ruchu a zahraničních investic. Značný důraz položila také na mobilizaci specialistů na podporu VEV v pozici „místní síly pro ekonomiku“ nebo sektorově zaměřených exportních specialistů.⁴ Kromě Akčního plánu k zanesení změn realizovaných Sobotkovou vládou v systému podpory VEV ČR a jejich dalšímu prohloubení směřovala i aktualizace *Exportní strategie ČR 2012–2020*.⁵

Podobně jako ve vnitřním prostředí ČR nepřinesl rok 2016 převratné programové či strategické změny ani v režimu globálního obchodu, resp. ve vnějších ekonomických vztazích a na jednotném vnitřním trhu EU. Atmosféru ve Světové obchodní organizaci (WTO) po dílčích posunech dosažených na ministerských konferencích na Bali (2013) a v Nairobi (2015) poznamenaly spory mezi vyspělými a rozvíjejícími se zeměmi ohledně způsobu uzavření rozvojové agendy z Dauhá. Vyspělé státy upřednostňovaly vedle řešení stávajících kontroverzí i otevření nových otázek, které si podle nich vyžadují aktuální hospodářské trendy – zejména problematiky investic, digitální ekonomiky nebo fragmentace výroby do hodnotových řetězců. Rozvíjející se země trvaly na tom, aby se WTO i nadále soustředila na úspěšné ukončení jednání dle původně definovaného (ale příliš ambiciózního a zatím nedosažitelného) mandátu. K překonání rozporů v průběhu roku 2016 dle očekávání nedošlo, a to nejen kvůli samotné podstatě věci, ale i částečné paralyzaci některých významných delegací (zejména USA) nadcházejícími volbami v jejich státech. Logicky tak přetrvávaly obavy z ústupu multilateralismu a jeho nahrazení regionálními ujednáními, např. v podobě připravovaného transatlantického nebo transpacifického partnerství.

Ani pro prohlubování regionalismu však nebyly příliš příznivé podmínky, což významně pocítila i EU. Junckerova Evropská komise po vypracování klíčových dokumentů, zejména strategií *Zlepšování vnitřního trhu: více příležitostí pro lidi a podniky* a *Obchod pro všechny – Cesta k zodpovědnější obchodní a investiční politice*, přešla do implementační fáze. V rámci ní na jaře 2016 představila nejrozsáhlejší revizi *celního kodexu EU* od roku 1992 a dokončila *Evropskou agendu pro ekonomiku sdílení* směřující k zodpovědnému a vyváženému rozvoji nových obchodních modelů vznikajících s pokračující digitalizací.⁶ Dále intenzivně pracovala na dobudování unie kapitálových trhů. V červnu 2016 však vyvolalo značnou nejistotu ohledně dalšího uspořádání vnějších ekonomických vztahů i budoucího vývoje jednotného vnitřního trhu

referendum o brexitu. Napětí koncem října prohloubily i třenice kolem podpisu *Komplexní hospodářské a obchodní dohody s Kanadou* (CETA), který pozdržela Belgie po vetu regionálního Valonského parlamentu.

V neposlední řadě se významně zhoršily rovněž vyhlídky na úspěšné dokončení textu *Transatlantického obchodního a investičního partnerství* (TTIP) mezi EU a USA. Věcným důvodem byl zejména velmi omezený prostor pro konsenzus a neochota k ústupkům, díky nimž se nepodařilo uzavřít ani jednu z kapitol textu. Svou roli ovšem sehrávaly i negativní nálady ve veřejném prostoru. V květnu 2016 je posílila organizace Greenpeace zveřejněním dokumentů uniklých z jednání. Později se začaly množit skeptické projevy ohledně budoucnosti TTIP na straně evropských politiků, zejména Němců a Francouzů.⁷ S rozhodnutím o brexitu navíc TTIP ztratil jednoho z čelných proponentů na straně EU. Další zhoršení vyhlídek přinesla kampaň před volbou prezidenta USA, kde oba kandidáti reagovali na nízkou podporu dohody ze strany veřejnosti a vyjadřovali se k připravovanému textu značně kriticky. Donald Trump se profiloval přímo jako odpůrce dohody a sliboval, že po svém nástupu do funkce vyjednávání přeruší.⁸

Skepsi ohledně dalšího vývoje nerozptýlila ani skutečnost, že se Evropské komisi v průběhu roku podařilo úspěšně uzavřít jednání o textu dohody o volném obchodu s Vietnamem, pokračovala s přípravou smluv s dalšími partnery – Japonskem, Čínou, zeměmi MERCOSURU aj.⁹ – a že úspěšně završila rovněž přípravu mandátu pro vyjednávání o mnohostranné dohodě o obchodu službami (TiSA). Z hlediska aktuálních zahraničněpolitických priorit ČR se uvedené tendence na globální i evropské úrovni rovněž jeví jako znepokojivé, neboť ČR jako země s malou otevřenou ekonomikou má zájem na liberalizaci světového obchodu, posilování mnohostranného obchodního systému zastřešeného WTO i existenci pevných, transparentních a široce respektovaných pravidel pro obchod a investice.¹⁰ Navíc má jen omezené možnosti, jak na nepříznivé trendy reagovat či je aktivně spoluutvářet v rámci makrodimenze podpory VEV, protože relevantní hladinou pro prosazování národních zájmů je v tomto případě vzhledem k přesunu kompetencí především Rada EU.¹¹ Hlavní možnosti adaptace tak aktuálně spočívají v proaktivním přístupu na úrovni EU a v co nejefektivnější realizaci mikropodpory VEV, tedy nejrůznějších forem stimulace mezinárodních podnikatelských aktivit domácích subjektů.

HOSPODÁŘSKÝ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY: AGENDA A UDÁLOSTI

Výkon mikropodpory VEV i průběh hlavních událostí v této oblasti již delší dobu probíhá ve znamení depolitizace a depolarizace. Díky tomu dochází k prohlubování institucionální spolupráce mezi MZV, MPO a dalšími zainteresovanými institucemi, ačkoli formálně zůstává zachován tzv. duální model s rozdělením klíčových kompetencí mezi obě klíčová ministerstva.¹²

V roce 2015 součinnost mezi MZV, MPO a CzechTrade vedla ke vzniku druhé verze *Mapy globálních oborových příležitostí*, a to ve dvou tištěných verzích a v in-

teraktivní formě.¹³ K projevům spolupráce patřilo také rozšíření portfolia Katalogu služeb v oblasti obchodní politiky a vnitřního trhu EU. Dále se výrazněji angažovalo ministerstvo zemědělství (MZe) a Úřad vlády ČR. Nejviditelnějším výsledkem jejich spolupráce s MZV se stalo vytvoření postů agrárních diplomatů v ČLR, Rusku a Srbsku a vytvoření postu vědeckého diplomata v Izraeli.

Pokračování uvedeného trendu bylo zřejmé i v roce 2016 v souvislosti s aktualizací *Mapy globálních oborových příležitostí*.¹⁴ Do přípravy její třetí verze vedle MZV, MPO, CzechTrade nově vstoupila také Česká rozvojová agentura (ČRA) a byl vytvořen prostor pro připomínky ostatních resortů, zainteresovaných agentur i podnikatelských svazů a asociací. Údaje o exportních příležitostech vycházely z analýzy dynamiky růstu trhu teritoria dle Lafayovových indexů, exportního potenciálu a exportních kompetencí ČR.¹⁵

V souvislosti se zapojením ČRA do oblasti VEV Mapa nově upozornila na exportní příležitosti v oblasti rozvojové spolupráce. Identifikace příležitostí proběhla v programových a projektových teritoriích vymezených *Koncepcí zahraniční rozvojové spolupráce ČR pro období 2010–2017*, v nejméně rozvinutých teritoriích a v teritoriích s nižším a s vyšším středním příjmem.¹⁶

Mapa byla tentokrát vydána ve dvou verzích.¹⁷ Interaktivní verze zachovala generování údajů o exportních příležitostech dle teritoriálního a sektorového klíče.¹⁸ Tištěná verze přinesla syntézu teritoriální a sektorové koncepce. Údaje o exportních příležitostech se v ní rozčlenily do karet dle potenciálních exportních teritorií a byly prezentovány formou výsledného seznamu prioritních položek exportu.

Syntéza teritoriálního a sektorového pojetí (resp. oslabení dosud dominující teritoriální koncepce ve prospěch sektorového přístupu) se odrážela i v aktualizaci *Exportní strategie ČR 2012–2020*, kterou v průběhu prosince 2016 schválila vláda ČR. Smyslem posílení sektorového pojetí byla podpora inovativního potenciálu exportu včetně jeho konkurenceschopnosti a vytvoření příznivých předpokladů pro zohlednění potřeb rozvoje digitálního trhu a digitalizace ekonomiky.¹⁹

V souladu s požadavky exportérů se mezi prioritami Exportní strategie ČR objevily finanční nástroje exportu, rozvoj obchodních příležitostí a problém poskytování informačního servisu a služeb. V rámci finanční nástrojů přikládala význam pojišťování a financování systému podpory VEV prostřednictvím státní podpory exportu a zapojení soukromého sektoru do realizace zahraniční rozvojové spolupráce. K dosažení priority rozvoje obchodních příležitostí měla směřovat propagace a rozšiřování poptávky po službách systému podpory VEV ČR, implementace obchodní politiky, odstraňování bariér vnitřního trhu EU, realizace projektů ekonomické migrace a podpora exportních investic.²⁰

Stejně jako v předchozích letech aktualizace Exportní strategie předpokládala co nejintenzivnější využití dostupných nástrojů – oficiálních účastí na veletrzích a výstavách, projektů ekonomické diplomacie (PROPED), jednotné prezentace a budování značky ČR nebo podnikatelských misí. Z institucionálního rámce pak vyzdvihovala činnost Jednotných kontaktních míst, Kontaktního místa pro výrobky (ProCoP) a zajišťování služby SOLVIT a akcentovala jejich význam pro odstraňování bariér na vnitřním trhu EU. V oblasti rozvoje obchodních příležitostí kladla důraz na podporu

exportních investic prostřednictvím činnosti CzechInvest, operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, CzechLink aj.²¹

V souladu s aktuálními mezinárodními trendy, kdy se podpora VEV nesoustředí jen na usnadňování mezinárodní hospodářské činnosti, ale usiluje též o mobilizaci podnikatelských subjektů dosud zaměřených na domácí prostředí ke vstupu na zahraniční trhy, byl proaktivní přístup MZV a MPO v oblasti podpory VEV v roce 2016 rozšířen i na úroveň krajů. Zástupci MZV a MPO k tomu využili sérii Krajských exportních konferencí Hospodářské komory ČR (HK ČR) a snažili se představit systém státní podpory VEV ČR regionálním malým a středním podnikům.²²

Dále byl proaktivní přístup v oblasti podpory VEV ČR zřejmý i v případě MZe. Podporu VEV zahrnuje mezi hlavní cíle *Strategie resortu MZe ČR s výhledem do roku 2030*. Kladlo přitom důraz na zvyšování exportu s vyšší přidanou hodnotou do zemí mimo EU skrze optimalizaci a rozšiřování sítě zemědělských diplomatů, osvětlu zemědělsko-potravinářské veřejnosti o možnostech exportu do třetích zemí a širší zpřístupnění služeb státní podpory VEV zemědělsko-potravinářským podnikům.²³ V souladu s vytyčenými cíli v roce 2016 MZe rozšířilo počet agrárních diplomatů v zemích mimo EU (Japonsko, Libanon, USA).²⁴ Agrární diplomaté se svou účastí na semináři,²⁵ uskutečněného v rámci výstavy Země živitelka 2016, zapojili také do informační kampaně.²⁶

Vedle novinek vyplývajících z aktualizací koncepčních dokumentů probíhala v roce 2016 podpora VEV i tradičními způsoby. V agendě sektorových ministerstev nechyběly zahraniční cesty ministrů a jejich náměstků ani podpora exportních příležitostí prostřednictvím pořádání odborných seminářů a výstav. Zahraniční cesty ministrů a náměstků s podnikatelským doprovodem směřovaly hlavně do Afriky s cílem navázat vztahy na úrovni *business to business* (B2B) a *business to government* (B2G) v oblasti energetiky, zdravotnictví a zemědělství.²⁷ Důraz na africké země byl zřejmý i v rámci odborných seminářů o exportních příležitostech.²⁸

Uvolnění mezinárodních sankcí vytvořilo v roce 2016 příznivé podmínky pro realizaci zahraniční cesty náměstka Martina Tlapy a podnikatelského doprovodu do Íránu se snahou rozšířit exportní příležitosti v oblasti energetiky a chemického průmyslu.²⁹ Zvýšený důraz na exportní příležitosti v Íránu se projevil i při pořádání odborných seminářů. Ministerstvo zahraničních věcí ve spolupráci s HK ČR uspořádaly seminář pro podnikatele zaměřený na informace o administrativních procedurách spojených s rozšiřováním exportních možností. Při příležitosti oficiální návštěvy ministra zahraničních věcí Íránu pak připravily Česko-iránské podnikatelské fórum.³⁰ Agendu obou událostí doplňovala expozice českých exportérů na Mezinárodní průmyslové výstavě v Teheránu, kterou připravilo MPO.³¹

Kromě Íránu věnovala sektorová ministerstva ve své agendě nově pozornost i Kubě. Při příležitosti povýšení diplomatických vztahů mezi ČR a Kubou na úroveň velvyslanců se uskutečnila oficiální cesta M. Tlapy a jeho podnikatelského doprovodu na Kubu.³² Během ní se podnikatelský doprovod zúčastnil česko-kubánského podnikatelského fóra a vládní zástupci obou zemí podepsali *Memorandum o ustanovení vzájemné spolupráce*.³³ Ministerstvo zahraničních věcí v součinnosti s MPO uspořádalo také seminář o exportních příležitostech na Kubě.³⁴ Dále v průběhu roku 2016 MZV zprostředkovalo oficiální jednání mezi zástupci kubánského Centra genetického inže-

nýrství a biotechnologie s představiteli farmaceutického průmyslu a akademické sféry, na němž se diskutovalo o možnostech vědecko-technologické spolupráce.³⁵

S ohledem na potřeby malých a středních podniků se realizoval seminář o ochraně duševního vlastnictví, na němž zástupci MPO a Úřadu průmyslového vlastnictví ČR představili nejnovější trendy ve správě duševního vlastnictví včetně možností podpory aplikovaného výzkumu z fondů EU.³⁶ Doplnkovou částí agendy sektorových ministerstev v oblasti VEV byla v roce 2016 rovněž spolupráce s akademickou sférou. Například na konferenci o ekonomické diplomacii pořádané na VŠE v Praze byla za účasti ministra Lubomíra Zaorálka, pracovníků MZV a MPO představena studie o aktuálních trendech ekonomické diplomacie ve vybraných evropských státech vypracovaná z pověření MZV Asociací pro mezinárodní otázky.³⁷

HOSPODÁŘSKÝ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY: IDENTIFIKACE A CHARAKTERISTIKA KLÍČOVÝCH AKTÉRŮ

Kromě sektorových ministerstev se v oblasti podpory VEV ČR dlouhodobě projevuje činnost dalších aktérů – zejména hlavy státu, státních agentur CzechTrade, CzechInvest a CzechTourism, Českých center, České exportní banky (ČEB) a Exportní garanční a pojišťovací společnosti (EGAP). Rok 2016 v tomto ohledu nebyl výjimkou. Přetrvávala i zvýšená angažovanost České národní banky formou devizových intervencí na udržení kurzu české koruny na úrovni 27 Kč/EUR.

Prezident Miloš Zeman pokračoval v proaktivním ofenzivním přístupu zejména v rámci svých vnitrostátních aktivit. Význam, který tomuto aspektu podpory VEV přikládal, vyjádřil účastí na Setkání lídrů českého exportu 2016³⁸ a na Festivalu exportu CZ 2016,³⁹ kde mu věnoval podstatnou část projevu. Proaktivní přístup přitom prezentoval jako protiklad hodnotově orientované agendy, kterou ve svých veřejných vystoupeních opakovaně upozaduje. Konkrétně v tomto případě vyjádřil pochybnosti nad efektivitou mezinárodních sankcí a koherencí zahraniční politiky členských zemí EU při řešení dilematu mezi naplňováním ekonomických a morálních cílů.⁴⁰ Dále v oblasti podpory VEV vyzdvihl spolehlivost autoritářských režimů ve srovnání s demokratickými režimy při uzavírání obchodních dohod.

Za vyvrcholení dosavadních vnitrostátních aktivit M. Zemana na podporu VEV lze považovat přijetí oficiální návštěvy čínského prezidenta Si Ťin-pchinga, jež mělo směřovat k dalšímu prohloubení vztahů s ČLR. Během návštěvy došlo k podpisu dohody o strategickém partnerství a memoranda o porozumění v oblasti průmyslu, dopravy, zdravotnictví a školství. Svě smluvní vztahy rozšířily i podnikatelské subjekty obou zemí, a to především v oblasti energetiky, finančnictví a automobilového průmyslu.⁴¹

Jistý útlum byl naopak v roce 2016 patrný v zahraničních aktivitách M. Zemana, neboť obvyklá jednání o rozvoji VEV za účasti podnikatelského doprovodu byla součástí agendy pouze dvou z devíti realizovaných zahraničních cest. Tyto cesty navíc nekorespondovaly s dosud platnou verzí *Exportní strategie ČR 2012–2020*, jelikož směřovaly mimo vytyčená prioritní a zájmová teritoria. Při cestě do Arménie a Makedonie se však na tvorbě programu podílela HK ČR. Podnikatelský doprovod se tak

zúčastnil smíšeného česko-arménského podnikatelského fóra a česko-makedonského podnikatelského semináře ve snaze prohloubit a navázat nové obchodní vztahy v oblasti energetiky, dopravy a zdravotnictví.⁴² Dále byl podnikatelský doprovod součástí cesty do Portugalska, kde jednání cílila na podporu obchodních a investičních příležitostí v oblasti železniční dopravy, zdravotnictví a ve farmaceutickém průmyslu.⁴³

Proaktivní přístup ze strany státních agentur CzechTrade a CzechInvest v oblasti v roce 2016 potvrdilo rozšíření portfolia nabízených služeb. V souladu se změnami priorit Exportní strategie ČR se v nich zvýšil důraz na potřeby malých a středních podniků. Agentura CzechTrade v tomto segmentu cílila na účast na zahraničních veletrzích, posilování konkurenceschopnosti a všeobecnou podporu exportu.⁴⁴ V rámci projektů NOVUMM a NOVUMM KET, umožňovala malým a středním podnikům získat finanční podporu pro účast až na 150 zahraničních veletrzích včetně veletrhů zaměřených na vysoce specializované technologie z oblasti nanoelektroniky, fotoniky, průmyslových biotechnologií aj.⁴⁵ V zájmu posilování konkurenceschopnosti CzechTrade podporovala rovněž spolupráci s profesionálními designéry. Současně v rámci všeobecné podpory exportu umožnila svým stávajícím klientům bezplatné využití libovolné individuální služby.⁴⁶ Kromě portfolia aktivit rozšířila agentura CzechTrade v roce 2016 i své teritoriální působení, když otevřela zahraniční kancelář v Peru a v Singapuru.⁴⁷

Agentura CzechInvest se soustředila zejména na naplňování nové koncepce spočívající v prohlubování činnosti na zahraničních teritoriích a v důrazu na využití výzkumně-vývojových kapacit ČR. Její klíčovou aktivitou se přitom stala série jednání zástupců agentury se zástupci automobilového průmyslu v USA.⁴⁸ Smyslem jednání bylo posílit zájem amerických investorů o výstupy malých a středních podniků v ČR v oblasti ekologických pohonů a inteligentních a asistenčních systémů a podpořit vnímání ČR jako vhodného investičního teritoria pro návrhy a vývoj automobilů. Významným příspěvkem byla rovněž účast agentury CzechInvest na přípravě a otevření pražské pobočky sítě podnikatelských inkubátorů Evropské kosmické agentury (ESA BIC Praha), která má poskytovat konzultační, poradenské a marketingové služby a podporu při vyhledávání partnerů a potenciálních investorů začínajícím podnikatelským subjektům v oblasti výzkumu, vývoje a inovací kosmických technologií.⁴⁹

Kromě aktivit CzechTrade a CzechInvest se v roce 2016 do podpory VEV širěji zapojila i Česká centra. Konkrétně České centrum v Berlíně vytvořilo v rámci nového projektu Czech Innovation Festival prostor pro prezentaci inovativních firem a startupů a Český dům v Moskvě začal v roce 2016 nově poskytovat komplexní servis pro exportéry.⁵⁰

Nejistota se v roce 2016 naopak objevila v otázce dalšího směřování další činnosti státních agentur určených k zajištění financování a pojišťování obchodních případů ČEB a EGAP. Přispěly k ní problémy v úvěrovém případě uhelné elektrárny v Turecku a návrh protikorupční policie obžalovat bývalé vedení EGAP z porušení povinnosti při správě cizího majetku.⁵¹ Uvedené kauzy vyvolaly širší koncepční debatu ohledně stávající efektivity a dalšího směřování systému financování a pojišťování obchodních případů v oblasti VEV. Výsledkem debaty, do které se zapojilo vedle

vedení obou agentur i vedení resortních ministerstev včetně premiéra B. Sobotky, se staly čtyři návrhy dlouhodobé koncepce činnosti ČEB a EGAP.⁵²

První dvě varianty předpokládaly částečnou reformu současného stavu zahrnující přesun ČEB pod EGAP v podobě dceřiné společnosti, příp. úplné majetkové oddělení ČEB a EGAP. V této situaci by ČEB disponovala státní zárukou, zatímco činnost EGAP by spočívala výhradně v komerčním pojišťování. Zachování současné podoby systému financování a pojišťování obchodních případů bylo prioritou třetího návrhu, který současně podporoval ukotvení pozice obou agentur dvěma samostatnými zákony. Čtvrtá varianta se přikláněla k úplné reformě současného stavu. Požadovala vytvoření zcela nové agentury poskytující služby i importérům za předpokladu, že importéři spolu s exportéry budou moci získat pouze jeden způsob státní podpory obchodních aktivit – pojištění nebo čerpání zvýhodněného úvěru.⁵³

Přes uvedenou koncepční nejistotu se ale ČEB a EGAP i nadále soustředily na rozšiřování svých aktivit. Jejich zástupci se nově zúčastnili evropského veletrhu zemědělské techniky Techagro. Česká exportní banka prohloubila podporu zemědělského a potravinářského exportu rovněž vytvořením pozice kontaktní osoby pro zemědělství a zahrnutím trojnásobného růstu objemu poskytnutých úvěrů v oblasti zemědělství a potravinářství mezi své střednědobé cíle.⁵⁴ EGAP při rozšiřování svých aktivit cílila na širší okruh podnikatelských subjektů, než je oblast zemědělství a potravinářství, jelikož se stala partnerem Týdne podnikání ČR. Partnerství napomohlo ke zviditelnění EGAP a k oslovení začínajících podnikatelských subjektů působících v oblasti VEV prostřednictvím workshopu zaměřeného na představení podpůrných služeb EGAP.⁵⁵

HOSPODÁŘSKÝ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY VE VEŘEJNÉM A MEDIÁLNÍM PROSTORU

Stejně jako v předchozích letech rezonovala podpora VEV i ve veřejném a mediálním prostoru. Obdobná byla rovněž témata, která zde dominovala. Tento stav do značné míry odrážel skutečnost, že debatu podněcovaly klíčové státní instituce, a to jak prezentací novinek, s nimiž v průběhu roku 2016 přicházely, tak i snahou aktivovat podnikatelskou sféru a využívat spolupráci s jejími zájmovými seskupeními k rozvoji institucionálního zázemí i služeb pro mezinárodní podnikatelské aktivity. Zároveň dokládal, že obecnější trend k depolitizaci a depolarizaci se nemusí nutně projevat ve všech aspektech podpory VEV a že některé dílčí otázky se i nadále jeví jako citlivé.

Ministerstva zahraničních věcí a průmyslu a obchodu v roce 2016 reagovala na celounijní diskusi ohledně přínosů a rizik připravovaných dohod CETA a TTIP a zadala odborné obci vypracování analýz jejich dopadů na ČR. Obě analýzy vyzněly (dle očekávání) kladně, i když analýza CETA připravená Technickou univerzitou v Liberci konstatovala, že pozitivní efekty se vzhledem k nízké intenzitě hospodářských vztahů mezi ČR a Kanadou projeví jen v omezeném měřítku. Přesto nikterak nezmírnily kritické hlasy zaznívající zejména z nestátního sektoru. Ty poukazyvaly na problematické aspekty ochrany investorů, ochrany spotřebitele a pracovních podmínek

v EU, jakož i možné negativní dopady na zaměstnanost a životní prostředí.⁵⁶ V případě TTIP věcnou argumentaci provázela ještě kritika provázanosti zpracovatele dopadové studie, Asociace pro mezinárodní otázky, se zadavateli, ačkoli ve skutečnosti vznikala studie v širším konsorciu se zapojením CERGE-EI a Vysoké školy ekonomické v Praze.

V souvislosti s nastavením institucionálního rámce podpory VEV se v podzimních měsících znovu otevřel problém duplicit v systému a tudíž i zbytečné nákladnosti. Oproti dřívějšímu se však pozornost zaměřila zejména na rozdělení úkolů mezi státní instituce a zájmové reprezentace podnikatelů, konkrétně budování regionálních sítí poradenských center CzechTrade v místech, kde je obdobný servis schopná poskytovat HK ČR.⁵⁷ Debata byla ve srovnání s minulostí vedena ve výrazně konstruktivnějším duchu a došlo v ní i k ocenění dosavadních aktivit MZV a MPO ze strany HK ČR a Svazu průmyslu a dopravy ČR.⁵⁸

Další tematickou stálicí byla problematika konfliktů ekonomických zájmů a hodnotově orientovaných cílů (především lidských práv) v české zahraniční politice. Výrazným podnětem se v tomto případě stala březnová návštěva Si Ťin-pchinga v Praze. Ta v politické rovině zcela zapadala do pragmatického přístupu k Číně podporovaného už Nečasovou vládou a následně zdůrazněného prezidentem Zemanem. Podobně jako v minulosti však vyvolávala odpor v části občanského sektoru, která by v české zahraniční politice uvítala znovuoživení havlovských hodnot, i u některých politiků. Návštěvu tak současně provázely ovace i demonstrace na podporu Tibetu. Postup policejních složek proti demonstrantům měl v průběhu roku soudní dohry.⁵⁹ Skupina nevládních organizací v čele s Forem 2000 na posilování pročínského kurzu v české zahraniční politice reagovala založením Informačního centra pro demokracii a lidská práva v Číně.⁶⁰

ZÁVĚR

V souhrnu byl rok 2016 z hlediska realizace standardní agendy podpory VEV dalším relativně klidným rokem. K tomu bezesporu napomohla depolitizace a depolarizace, proaktivní přístup státních institucí i klíčových politických reprezentantů a stabilizovaná programová a institucionální základna. Oproti předchozímu období se rýsoval i konsenzus ohledně priorit celého systému, a to ve smyslu posunu od vyhledávání a využívání teritoriálních příležitostí k příležitostem oborovým. Dostatečný však stále nebyl akcent na zvyšování přidané hodnoty realizované na území ČR při zapojení mezinárodních ekonomických vztahů, resp. potřebné posuny v globálních a regionálních hodnotových řetězcích.

Oproti domácí sféře se však jako výrazně méně stabilní jevílo mezinárodní prostředí. Zde se manifestovala jednak některá nová politická rizika, jednak současně sílily i antiliberalizační tendence, jež odporují aktuálním zahraničněpolitickým zájmům ČR. Pokud se i po volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR podaří stávající nastavení priorit a institucionálního zázemí podpory VEV ČR udržet, lze očekávat, že budoucí vývoj ekonomických vztahů ČR se zahraničím budou předurčovat právě

vnější tendence a schopnost rychlé a adekvátní reakce jak při jednáních na úrovni EU, tak i rámci portfolia služeb poskytovaných státními institucemi při realizaci mezinárodních podnikatelských aktivit. Velmi nevýhodná by byla opětovná politizace a institucionální polarizace celého systému v podobě oživení kompetenčních sporů mezi klíčovými ministerstvy, MZV a MPO, ve formálně dosud nepřekonaném duálním modelu organizace podpory VEV.

Poznámky

- ¹ World Bank: *Global Economic Prospects. Weak Investments at Uncertain Times*. 2017. On-line: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/25823/9781464810169.pdf>.
- ² Česká bankovní asociace: *Česká ekonomika je v dobré kondici, v roce 2017 očekáváme růst o 2,6 %, 2016*. On-line: <https://www.czech-ba.cz/cs/cba-ceska-ekonomika-je-v-dobre-kondici-v-roce-2017-ocekavame-rust-o-2-6>.
- ³ Srov. např. ANO: *Program. Zlínský kraj: Ještě lepší místo pro život*, 2016. On-line: <https://www.anobudeli.cz/cs/zlinsky-kraj/program/>; ODS: *Volební program pro volby do zastupitelstva Olomouckého kraje 7.–8. října 2016*, 2016. On-line: <http://www.ods.cz/region.olomoucky/volby2016/krajske/program>.
- ⁴ Vláda ČR: *Akční plán na podporu hospodářského růstu a zaměstnanosti. Aktualizace pro rok 2016*, 25. 1. 2016. On-line: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/dulezite-dokumenty/AKCNI-PLAN-NA-PODPORU.pdf>.
- ⁵ MPO ČR: *Aktualizace exportní strategie 2012–2010*, 1. 12. 2016. On-line: http://www.mpo.cz/assets/cz/zahranicni-obchod/podpora-exportu/koncepce-a-strategie/2016/12/Aktualizace-ES-2012-20-final-material-vlada_20161201.pdf.
- ⁶ Evropská komise: *Evropská agenda pro ekonomiku sdílení*. Tisková zpráva, 2. 6. 2016. On-line: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-2001_cs.htm.
- ⁷ *Jednání EU a USA o volném obchodu v podstatě zkrachovala, zní z Německa*. iDNES.cz, 28. 8. 2016. On-line: http://zpravy.idnes.cz/volny-obchod-dohoda-usa-eu-krach-nemecko-f0e-/zahranicni.aspx?c=A160828_151549_zahranicni_ert; *Francie chce zastavit jednání o TTIP. Spojené státy o obchodní dohodu s EU dál usilují a hovoří o pokroku*. iHNed.cz, 30. 8. 2016. On-line: <http://zahranicni.ihned.cz/amerika-usa/c1-65418880-usa-mirni-krach-dohody-o-volnem-obchodu-s-eu-jsme-odhodlani-to-udelat-zni-z-bileho-domu>.
- ⁸ Bradshaw, Julia (2016): *What's the difference between TTIP and TPP and why does Donald Trump want them scrapped?* The Telegraph, 22. 11. 2016. On-line: <http://www.telegraph.co.uk/business/2016/11/22/difference-ttip-tpp-does-donald-trump-want-scrapped/>.
- ⁹ Evropská komise: *EU-Vietnam Free Trade Agreement: Agreed text as of January 2016*, 1. 2. 2016. On-line: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1437>.
- ¹⁰ Srov. MZV ČR: *Koncepce zahraniční politiky ČR*, část 4.2, 13. 7. 2015. On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/analyzy_a_koncepce/koncepce_zahranicni_politiky_cr.html.
- ¹¹ MPO ČR: *Aktualizace exportní strategie 2012–2010*, op. cit., s. 29–31.
- ¹² MZV ČR: *Ministr Zaorálek na „Setkání lídrů českého exportu 2016“*, 29. 1. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2016_01_29_ministr_zaoralek_na_setkani_lidru.html; Zemanová, Štěpánka–Machoň, Miloslav (2015): *Hospodářský rozměr české zahraniční politiky*. In: Kořan, Michal a kol.: *Česká zahraniční politika v roce 2014. Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, s. 313–316.
- ¹³ Tisková verze *Mapy oborových příležitostí* se od sebe lišily členěním údajů o exportních příležitostech dle teritoria a dle oborů. Interaktivní verze umožňovala generovat data jak teritoriálně, tak oborově.

- ¹⁴ MZV ČR: *Bílá kniha exportu – Mapa globálních oborových příležitostí*, 23. 6. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/ekonomika/cz/servis_exporterum/mapa_globalnich_oborovych_prilezitosti/mapa_globalnich_oborovych_prilezitosti.html.
- ¹⁵ *Mapa globálních oborových příležitostí 2016/2017*. BusinessInfo.cz, 23. 6. 2016(a). On-line: <https://www.businessinfo.cz/app/content/files/teritoria/mapa-globalnich-oborovych-prilezitosti-2016-2017.pdf>, s. 24–26.
- ¹⁶ Tamtéž, s. 21.
- ¹⁷ MZV ČR: *Konzultace s partnery v rámci procesu aktualizace Mapy oborových příležitostí*, 12. 2. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/ekonomika/cz/udalosti/konzultace_s_partnery_v_ramci.html.
- ¹⁸ BusinessInfo.cz: *Mapa oborových příležitostí*, BusinessInfo.cz, 23. 6. 2016(b). On-line: <http://www.businessinfo.cz/cs/zahranicni-obchod-eu/mapa-oborovych-prilezitosti.html?type=1>.
- ¹⁹ MPO ČR: *Aktualizace exportní strategie 2012–2010*, op. cit., s. 7–8.
- ²⁰ Tamtéž, s. 9, 12–16.
- ²¹ Tamtéž, s. 25–28, 34–35.
- ²² MZV ČR: *MZV na 1. Krajské exportní konferenci HK ČR v Olomouci*, 23. 2. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/ekonomika/cz/udalosti/mzv_na_1_krajske_exportni_konference_hk.html.
- ²³ MZe ČR: *Strategie resortu Ministerstva zemědělství České republiky s výhledem do roku 2030*, 2. 5. 2016. On-line: http://eagri.cz/public/web/file/460683/_460659_683669_Strategie_reortu_ministerstva_zemedelstvi_s_vyhledem_do_2030.pdf, s. 5.
- ²⁴ MZe ČR: *Ministr zemědělství Jurečka: Vysíláme další agrární diplomaty, a to do Japonska, Libanonu a Spojených států*, 23. 6. 2016. On-line: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2015_ministr-zemedelstvi-jurecka-vysilame.html.
- ²⁵ Kromě agrárních diplomatů se semináře účastnili i zástupci CzechTrade, Klientského centra pro export, EGAP a ČEB, kteří se věnovali hlavně možnostem státní podpory VEV v oblasti zemědělství.
- ²⁶ MZe ČR: *Seminář k proexportním aktivitám MZe*, 30. 8. 2016. On-line: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/proexportni-okenko/informace-z-uskutecnelych-akci/seminar-k-proexportnim-aktivitam-mze.html>.
- ²⁷ MZV ČR: *Ministr Zaorálek jednal s podnikateli před návštěvou Nigérie a Senegalu*, 5. 5. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/ekonomika/cz/udalosti/ministr_zaoralek_jednal_s_podnikateli_1.html; MZe ČR: *Podnikatelská mise náměstka ministra zemědělství ČR do Etiopie*, 8. 8. 2016. On-line: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/proexportni-okenko/podnikatelske-mise/podnikatelska-mise-namestka-ministra.html>.
- ²⁸ Srov. např. MZV ČR: *Seminář „Etiopie a Keňa – exportní příležitosti pro české firmy“*, 7. 4. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/ekonomika/cz/udalosti/seminar_etiopie_a_keno_exportni.html; MZV ČR: *Kulatý stůl k budoucnosti vztahů EU se zeměmi Afriky, Karibiku a Tichomoří*, 17. 6. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2016_06_17_kulaty_stul_k_budoucnosti_vztahu_eu_se.html.
- ²⁹ MZV ČR: *Spolupráce s Íránem přináší první kontrakty*, 17. 4. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/ekonomika/cz/udalosti/spoluprace_s_iranem_prinasi_prvni.html.
- ³⁰ MZV ČR: *Podnikatelé na MZV ČR diskutovali o obchodních možnostech v Íránu po uvolnění sankcí*, 3. 2. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2016_02_03_podnikatele_na_mzv.html; MZV ČR: *Česko-iránské podnikatelské fórum*, 11. 11. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/ekonomika/cz/udalosti/cesko_irsanske_podnikatelske_forum.html.
- ³¹ MPO ČR: *Národní výstava v íránském Teheránu otevřela dveře úspěšné obchodní spolupráce*, 11. 10. 2016. On-line: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/narodni-vystava-v-iranskem-teheranu-otevrela-dvere-uspesne-obchodni-spoluprace--181942/>.
- ³² MZV ČR: *Česká diplomacie dosáhla povýšení vztahů s Kubou na úroveň velvyslanců*, 24. 8. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2016_08_24_ceska_diplomacie_dosahla_povyсени_vztahu.html; MZV ČR: *Náměstek Tlapa podepsal dohodu*

- o spolupráci s Kubou, 22. 9. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2016_09_19_namestek_tlapy_podepsal_dohodu_o.html.
- ³³ Tamtéž.
- ³⁴ MZV ČR: *Pozvánka na seminář „Kuba – exportní příležitosti pro české firmy“*, 16. 11. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/ekonomika/cz/udalosti/pozvanke_na_seminar_kuba_exportni.html.
- ³⁵ MZV ČR: *Jednání náměstka Tlapy se zástupci kubánského Centra genetického inženýrství a biotechnologie*, 19. 5. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/ekonomika/cz/udalosti/jednani_namestka_tlapy_se_zastupci.html.
- ³⁶ MPO ČR: *Malé a střední podniky získaly informace o ochranně patentů při exportu*, 10. 11. 2016. On-line: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/male-a-stredni-podniky-ziskaly-informace-o-ochranne-patentu-pri-exportu--222057/>.
- ³⁷ MZV ČR: *Ministr Zorálek vystoupil na konferenci o ekonomické diplomacii na Vysoké škole ekonomické*, 17. 6. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/ekonomika/cz/udalosti/ministr_zoralek_vystoupil_na_konferenci.html.
- ³⁸ *Projev prezidenta republiky při „Setkání lídrů českého exportu 2016“*. Hrad.cz, 28. 1. 2016. On-line: <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/vybrane-projevy-a-rozhovory/projev-prezidenta-republiky-pri-setkani-lidru-ceskeho-exportu-2016-12427>.
- ³⁹ *Projev prezidenta republiky při zahájení Festivalu Exportu CZ 2016*. Hrad.cz, 15. 6. 2016. On-line: <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/vybrane-projevy-a-rozhovory/projev-prezidenta-republiky-pri-zahajeni-festivalu-exportu-cz-2016-12751>.
- ⁴⁰ *Projev prezidenta republiky na 200. Žofínském fóru*. Hrad.cz, 25. 5. 2016. On-line: <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/vybrane-projevy-a-rozhovory/projev-prezidenta-republiky-na-200-zofinskem-foru-12710#from-list>.
- ⁴¹ *Čína a Česká republika jsou strategickými partnery, dohodu podepsali na Hradě prezidenti*. Rozhlas.cz, 29. 3. 2016. On-line: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/cina-a-ceska-republika-jsou-strategickymi-partnery-dohodu-podepsali-na-hrade-prezidenti--1597893; iDNES.cz: *PŘEHLEDNĚ: Seznam podepsaných dohod s Čínou. Dominují finance a průmysl*, 30. 3. 2016. On-line: http://ekonomika.idnes.cz/cinane-na-prazskem-hrade-podepsali-dohody-za-desitky-miliard-seznam-1px-/ekonomika.aspx?c=A160330_164724_ekonomika_rts.
- ⁴² *Státní návštěva prezidenta republiky v Arménii a oficiální návštěva prezidenta republiky v Makedonii*. Hrad.cz, 7. 6. 2016. On-line: <https://www.hrad.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/aktualni-tiskove-zpravy/statni-navsteva-prezidenta-republiky--armenii-a-oficialni-navsteva-prezidenta-republiky-v-makedonii-12733>; *Podnikatelská mise hospodářské komory doprovodí prezidenta Zemana do Arménie a Makedonie*, ParlamentníListy.cz, 7. 6. 2016. On-line: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/tiskovezpravy/Podnikatelska-mise-hospodarske-komory-doprovodi-prezidenta-Zemana-do-Armenie-a-Makedonie-439336>.
- ⁴³ *Státní návštěva prezidenta republiky v Portugalsku*. Hrad.cz, 13. 12. 2016. On-line: <https://www.hrad.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/aktualni-tiskove-zpravy/statni-navsteva-prezidenta-republiky-v-portugalsku-13082>; SP ČR: *Mise SP ČR doprovodí prezidenta Zemana při návštěvě Portugalska*, 12. 12. 2016. On-line: <http://www.spcr.cz/pro-media/tiskove-zpravy/10418-mise-sp-cr-doprovodi-prezidenta-zemana-pri-navsteve-portugalska>; *Prezident Zeman odlétá na státní návštěvu Portugalska*. Deník.cz: 13. 12. 2016. On-line: http://www.denik.cz/z_domova/prezident-zeman-odleta-na-statni-navstevu-portugalska-20161213.html.
- ⁴⁴ CzechTrade: *Český export zaznamenává rekordní výsledky a CzechTrade spouští další projekty na jeho podporu*, 6. 5. 2016. On-line: <https://www.czechtrade.cz/media/tiskove-zpravy/archiv/cesky-export-zaznamenava-rekordni-vysledky-a-czechtrade-spusti-dalsi-projekty-na-jeho-podporu>.
- ⁴⁵ CzechTrade: *České firmy mohou díky novému projektu agentury CzechTrade snáze navazovat spolupráci na 50 zahraničních veletrzích a výstavách*, 29. 11. 2016. On-line: <https://www.czechtrade.cz/media/tiskove-zpravy/archiv/ceske-firmy-mohou-diky-novemu-projektu-agentury-czechtrade-snaze-navazovat-spolupraci-na-50-zahranicnich-veletrzich>.

- ⁴⁶ CzechTrade: *Design pro export*, 1. 1. 2016. On-line: <https://www.czechtrade.cz/sluzby/design>; CzechTrade: *Český export zaznamenává rekordní výsledky a CzechTrade spouští další projekty na jeho podporu*, 6. 5. 2016. On-line: <https://www.czechtrade.cz/sluzby/sance-pro-uspesny-export>.
- ⁴⁷ CzechTrade: *CzechTrade otevírá novou kancelář v Limě, kancelář v Madridu má novou ředitelku*, 21. 7. 2016. On-line: https://www.czechtrade.cz/media/tiskove-zpravy/archiv/czechtrade-otevira-novou-kancelar-v-lime_-kancelar-v-madridu-ma-novou-reditelku; CzechTrade: *CzechTrade má nově zastoupení v Singapuru*, 17. 3. 2016. On-line: <https://www.czechtrade.cz/media/tiskove-zpravy/archiv/czechtrade-ma-nove-zastoupeni-v-singapuru>.
- ⁴⁸ CzechInvest: *CzechInvest míří na americké automobilové giganty*, 4. 4. 2016. On-line: <http://www.czechinvest.org/czechinvest-miri-na-americke-automobilove-giganty>.
- ⁴⁹ CzechInvest: *Praha má první kosmický inkubátor*, 9. 5. 2016. On-line: <http://www.czechinvest.org/praha-ma-prvni-kosmicky-inkubator>.
- ⁵⁰ MZV ČR: *Czech Innovation Festival v Berlíně*, 15. 6. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/ekonomika/cz/novinky_z_velvyslanectvi/czech_innovation_festival_v_berline.html.
- ⁵¹ *Exportní banka má potíže. I kvůli několikamiliardovému úvěru*. Lidovky.cz, 21. 10. 2016. On-line: http://ceskapozice.lidovky.cz/exportni-banka-ma-potize-i-kvuli-nekolikamiliardovemu-uveru-p55-/tema.aspx?c=A161018_233656_pozice-tema_lube; Policie navrhuje obžalovat dva exmanazery z EGAP za způsobení škody 871 milionů. Aktuálně.cz, 30. 6. 2016. On-line: https://zpravy.aktualne.cz/domaci/policie-navrhuje-obzalovat-dva-exmanazery-z-egap-meli-zpusob-r~1f9606843eb211e69966002590604f2e/?redirected=1491896533.
- ⁵² *Exportní banka má potíže. I kvůli několikamiliardovému úvěru*, op. cit.
- ⁵³ *Mají pomáhat, místo toho se hádají. Exportní banku a EGAP čeká reforma*. iDNES.cz, 26. 12. 2016. On-line: http://ekonomika.idnes.cz/ceskou-exportni-banku-a-pojistovnu-egap-ceka-reforma-pc7-/ekonomika.aspx?c=A161223_2294524_ekonomika_rts.
- ⁵⁴ ČEB: *ČEB podporuje české zemědělce*, 7. 4. 2016. On-line: <https://www.ceb.cz/kdo-jsme/pro-media/aktuality/2016/ceb-podporuje-ceske-zemedelce/>; ČEB: *Kontaktní osoba pro zemědělství*, 31. 5. 2016. On-line: <https://www.ceb.cz/kdo-jsme/pro-media/aktuality/2016/kontaktni-osoba-pro-zemedelstvi/>; ČEB: *ČEB chce ztrojnásobit objem finanční podpory pro české zemědělství*, 26. 8. 2016. On-line: <https://www.ceb.cz/kdo-jsme/pro-media/aktuality/2016/ceb-chce-ztrojnásobit-objem-financi-podpory-pro-c/>.
- ⁵⁵ EGAP: *Tyden podnikání ČR nabídne rekordních 111 událostí a EGAP se bude této akci účastnit také*, 2. 11. 2016. On-line: http://www.egap.cz/o-spolecnosti/aktuality/zpravy/aktuality.php?aktuality_id=106.
- ⁵⁶ Srov. např. *Boření mýtu o TTIP a CETA*. vtip.cz 10. 6. 2016. On-line: <http://vtip.cz/boreni-mytu-o-ttip-a-ceta/>.
- ⁵⁷ *Bořivoj Minář: Stát potichu utrácí peníze za posilování svých poboček. Přitom stejnou síť už vybudovala Hospodářská komora*. ParlamentníListy.cz, 28. 11. 2016. On-line: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/Borivoj-Minar-Stat-potichu-utraci-penize-za-posilovani-svych-pobocek-Pritom-Stejnou-sit-uz-vybudovala-Hospodarska-komora-464762>.
- ⁵⁸ MZV ČR: *Setkání ministra zahraničních věcí Lubomíra Zaorálka s prezidentem Svazu průmyslu a dopravy ČR a prezidentem Hospodářské komory ČR*, 24. 3. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2016_03_24_setkani_ministra_zahranicnich_veci.html.
- ⁵⁹ *Dvě žaloby související s návštěvou čínského prezidenta projednáva soud*. Lidovky.cz, 6. 12. 2016. On-line: http://www.lidovky.cz/dve-zaloby-souvisejici-s-navstevou-cinskeho-prezidenta-projedna-soud-1zj-/zpravy-domov.aspx?c=A161206_081516_ln_domov_ele.
- ⁶⁰ Šafaříková, Kateřina: *V Praze vznikne centrum pro demokracii a lidská práva v Číně*. Respekt. On-line: <https://www.respekt.cz/politika/protesty-proti-navsteve-si-tin-pchinga-nabiraji-na-sile-v-praze-bude-centrum-pro-lidska-prava-v-cine>.

Tabulka 1:
Vývoj ekonomických veličin podporovaných v rámci ekonomické diplomacie v letech 2013–2016
 (v mld. Kč, zaokrouhleno)

	2013		2014		2015		2016	
	Hodnota	13/12	Hodnota	14/13	Hodnota	15/14	Hodnota	16/15
Vývoz z ČR	2681	102,2	3039	113,4	3153,2	103,7	3203,1	101,6
Obchodní bilance¹	167	X	220	X	188	X	250,6	X
Příjmy z cestovního ruchu	137,8	98,8	141,7	102,8	149	105,2	154,2	103,5
Bilance cestovního ruchu	47,1	X	35,1	X	31,6	X	34	X
Bilance běžného účtu	-21,8	X	7,9	X	11,3	X	52,6	X
Přímé investice	7,4	X	-80,4	X	49,7	X	-141	X

Zdroj: Česká národní banka: *Platební bilance ČR 2013–2016 – Kč, jednotlivá a načítaná čtvrtletí.*

On-line: https://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/platebni_bilance_q/index.html.

¹ Obchodní bilance podle metodiky platební bilance (tj. statistická hodnota podle přepočtu FOB/FOB).

Tabulka 2:
Zahraněční obchod zbožím ČR v jednotlivých měsících roku 2016 – předběžné údaje
 (v mld. Kč, zaokrouhleno)

Ukazatel	Ledén		Únor		Březén		Dubén		Květen		Červen		Července	
	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index
Vývoz	318,5	106,5	333,2	108,6	350,9	101,1	341,2	105,4	328,3	109,7	349,1	102,5	278,4	86,0
Dovoz	267,6	100,6	287,9	105,9	299,1	97,3	287,7	103,0	286,8	105,0	302,1	99,6	252,5	87,4
Obrat	586,1	103,7	621	107,3	650	99,3	629	104,3	615,0	107,4	651,2	101,1	530,9	86,7
Bilance ¹	50,8	17,8	45,3	10,6	51,9	12,2	53,4	9,2	41,5	15,3	47	9,5	25,9	-8,9

Ukazatel	Srpen		Září		Říjen		Listopad		Prosinec		I–XII celkem	
	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index
Vývoz	311,2	115,8	350,7	98,8	344,0	94,3	361,8	103,1	305,8	100,7	3973,1	102,3
Dovoz	277,7	110,1	303,9	97,2	298,2	93,5	323,8	103,2	284,3	98,2	3471,6	99,8
Obrat	615,0	113,1	654,7	98,1	642,2	93,9	685,6	103,2	590,0	99,4	7360,2	101,1
Bilance ¹	33,5	17,1	46,8	4,3	45,9	-0,2	38,0	1	21,5	7,4	501,5	95,3

Zdroj: MPO ČR: *Zahraněční obchod 1–12/2016*, 2017.

Online: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/statistiky-zahranicni-obchodu/zahranicni-obchod-1-12-2016--225902/>.

¹ Místo meziročního indexu absolutní rozdíl velikosti salda obchodní bilance oproti stejnému období roku 2015.